

2091

84

m-42

1909

2011

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ԽԵՆԹԵՐՈՒՆ

Բ Ժ Ի Շ Կ Ը

146

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

Թարգմանեալ ի Գաղղիերէնէ

ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ ԾԱՌԱՅ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՆ Ի ԳԱՂԳԻԵՐԷՆԷ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

№ 2003

ԳԻՆ 60 ՓՐ.

Կ. ՊՈԼԻՍ

Տպագր. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

1909

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Այս

ԽԵՆԹԵՐՈՒՆ

34

Խ-42

Բ Ժ Ի Շ Կ Ը

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

Թարգմանեալ ի Գաղղիերէնէ

Լ. ՊՈՒԽ

Տպագր. ԶԱՐԵՂ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
1909

Ա Ն Ձ Ի Ն Ք

Մերթ
Ֆրանսուա Մէլլօի եղբորորդին
Օվրէ Բժիշկ
Գլեո Բժշկին աղջիկը
Մարիէթ Սպասուհի
Երեք սպասաւորներ

Տեսարանն է բժշկին տունը

9

6831-57

Խ Ե Ն Թ Ե Ր Ո Ւ Ն Բ Ժ Ի Ծ Կ Ը

Չորս կողմէն դռներով սենեակ մը

Տ Ե Ս Ի Լ Ա.

Գլեո եւ Մարիէթ

Վարագոյրը բացուելու միջոցին Գլեո սեղանին առջեւ նստած է,
ի վ Մարիէթ վարի դռներ կը մտնէ

Գլէո — Մարիէթ, ժամը քանի՞ն է արդեօք:

Մարիէթ — Սրահին ժամացույցը հիմայ վեց զարկաւ:

Գլէ — Ա՛հ Մարիէթ, էմսի տաք աղբիւրներէն վերա-
դարձնէս ի վեր զգացած տրտմութիւնս չեմ կրնար բա-
ցատրել:

Մար — Բայց ի՞նչ պատճառաւ օրիորդ, կարծեմ դաշ-
նակնիդ զարնելով կրնաք հանգիստ ժամանակ անցունել:

Գլէ — Երգերէ ա՛լ կը ձանձրանամ:

Մար — Լաւ, բայց միթէ Բօլօնիաի անտառը: Երթաք
պտտիք, չէ՞ք կրնար զբօսնուլ:

Գլէ — Զբօսանքէ ալ զգուեցայ

Մար — Եւ փառք յաւիտեանս ամէն: Ուրիշ ի՞նչ մնաց
որ ըսեմ, ուրեմն գեղեցիկ երիտասարդի մը հետ զբօսնեցէք:

Գլէ — Մինչեւ ցարդ սիրտս գրաւող մը չգտայ:

Մար — Զարմանալի՛ բան, էմսի աղբիւրները գտնուած
ատեննիդ ձեր սրտին ալ բնութեանը յարմար մէկը չկրցա՞ք
գտնել:

Գլէ — Մարիէթ, դուն խեղճ ես ի՞նչ ես:

Մար — Ներեցէք օրիորդ, ա՛լ խենթ չեմ:

Գլէ — Առաջ ալ խենթ չէիր:

Մար — Առաջները ձեր հօրը հրամանին անհնազանդ չգտնուելու համար խենթ էի, որովհետեւ հայրերնիդ ինքզինքը առաջին կարգի խենթերուն բժիշկը կարծելով միշտ կը պարծենար, ես ալ զինքը իր արհեստին մէջ յառաջացնելու և փայլուն անուն մը վաստկցնելու համար առաջուց խենթ ձեւացայ:

Գլէ — Ո՛հ, ի՞նչ դժուարին արհեստ, մարդ այն խենթերուն մէջ ի՞նչպէս կրնայ ժամանակ անցնել:

Մար — Ընդհանրապէս ինքզինքը ամենէն խելացի կարծող մարդը ամենէն աւելի խենթ է:

Գլէ — Փառք Աստուծոյ, որ մենք այն տեսակ խենթերէն ազատ ենք:

Մար — Ճշմարիտ է. և հայրերնիդ ալ անհանգիստ ընող բանը միթէ տօրկայ չէ՞. իմ խենթ ձեւանալս ալ իւր սիրտը գրաւելու համար էր, խեղճ մարդը իմ խենդութեանս հաւատարմ սկսաւ խել մը դեղեր շինել, հիմա ալ, իբրեւ իւր ձեռք առած միջոցներէն և տուած դեղերէն ազէկցայ, ուրախութենէն ամաական աւելցուց:

Գլէ — Այո՛, աշխարհիս մէջ իւր դեղերէն ու արհեստէն ի զատ ուրիշ բան մը աչքին չերեւար, առ այժմ հօրս հետ սիրով ենք, միմալ անցեալ օր էմաի ջուրերը գտնուած ատեննիս ինձ պատահած մէկ դէպքը պատմելէս՝ քիչ մը նեղացաւ:

Մար — Ի՞նչ դէպք էր այն:

Գլէ — Քեզի չի վերաբերիր:

Մար — Իմ միտքս եկածը այն երիտասարդ պարոնն է, որոյ գործածած դեղերը ձեր հօրը գործածած դեղերէն աւելի կ'ազդէ սիրահարեալ օրիորդաց:

Գլ — Մարիէթ:

Մար — Օրիորդ, ահա հայրերնիդ կուգայ, և շատ ալ մոմտութի մէջ է:

Տ Ե Ս Ի Լ Բ.

Նոյնք եւ Բժիշկը

Բժի (Մառայից) — Տուած պատուէրներուն աղէկ ուշադրութիւն ըրէք, չըլլայ որ պանեօներուն քովէն հեռանաք,

վերի տակաւները միշտ լեցուն պահեցէք ջրով, կարելի է խենթ մը կը բերեն և պաղ ջուրը կոխել հարկ կ'ըլլայ հասկըցա՞ք, ահա այսչափ, հիմայ կրնաք գործերնուդ երթալ:

Գլէ — Բարի լոյս, հայր իմ:

Բժի — Բարի լոյս աղջիկս: Մարիէթ, հիւանդ մը կամ խենթ մը բերի՞ն:

Մար — Ո՛չ տէր իմ, մէկը չերեւաց:

Բժ — Զարմանալի՛ բան, այս հիւանդութեան համար ունեցած վարպետութիւնս ամենեւին ուրիշ մէկը չունի. խենթ մը իր գլխուն մազերէն բռնեցի՞ր մի, ամենէն առաջ կակղացուցի՞ և ամոքի՞չ դեղեր գործածելու է, ետքը արիւնը գլուխը ցաակելով՝ քիթը, ախանջները և աչուկներուն մէջը կարմրիլ սկսեալուն պէս՝ անմիջապէս վրան յարձակելու, քիթը և կամ ախանջները խածնելու է: Աստուծոյ հրամանաւը և արհեստիս գորութեամբը 5 վայրկեան չանցած բժշկութիւնը կը գտնայ: Ահա այս ահանջ խածնելը բժշկութեան վերջին միջոցն է: Ամերիկացիք իմ այս ահանջ խածնելու կանոնս կենդանեաց վրայ կը գործածեն եղեր. բայց ես մարդկանց վրայ փորձելով վերջապէս յաջողեցայ, և օրինակներէս մէկն իմ՝ Մարիէթ սպասուհիս է:

Մար — Ի՞նչ կը հրամայէք տէր իմ:

Բժ — Ամենեւին վրայէն ալ չի ցուցնիր ինչ աստիճանի ուժով ըլլալը. սա բռնածը կը բրցունէր, ամէն բան տակն ու վրայ կ'ընէր. նախ՝ կակուղ բռնեցի, նուագարանին անոյշ ձայնովը զինքը զբօսեցուցի, որովհետեւ նուագարանը մարդուն ջիղերուն թուլութիւն կուտայ:

Մար (Մեկուսի) — Առաջին կարգի խենթը ինքն է:

Բժի — Ե՛ս, այո, ես փափաքեցայ որ արհեստս փայլ առնու, և վերջապէս յաջողեցայ:

Մար (Նոյեպես) — Կամաց կամաց սկսաւ փախցնել:

Բժի — Մա՛րիէթ, Պաթիսթինի իմացուր որ կառքս պատրաստ է: (Մարիէթ մեկնի)

Գլէ — Հայր իմ, այս օրերս սրտնեղութիւն մը կ'զգամ:

Բժի — Աղջիկս, հագար անգամ՝ ըսած եմ քեզի թէ սրտնեղութիւն մը ունեցածիդ պէս սա գիրքը կարդալու ես (Գիրք մը քս):

Գլէ — Բայց սիրելի հայր իմ, այս գիրքը բժշկութեան վերաբերեալ գիրք մը ըլլալուն ես բան մը չեմ հասկնար:

Բժի — Այս իմ հեղինակութիւնս է, կարգա՛, կարգա՛
որ մտիկ ընենք:

Գըլ — Էօ՛Ք, սիրտս պիտի նեղացնէ:

Բժի — Կարգա՛ ըսինք ա՛:

Գըլ (կարգայ) — «Խենդութիւն ըսուածը մարդուն ըղե-
ղին վեր վար երեքալէն և անհանգստութենէն յառաջ եկած
հիւանդութիւն մ'է. ասկէ կը ծագի սէր, ցաւ, կորուստ,
վախ և այլն: Կալէսա անուն անուանի բժիշկը իմ քովս
դեղագործ անգամ չկրնար ըլլալ»:

Բժի — Ինչ աղւոր գրուածք, քիչ խօսքով շատ բան
հասկցնել, այս գրչին տէրը ահա ես եմ, այս գլխէն ծնունդ
առած են այս խօսքերը, ասոնք ամենը մէկ տեղ մը հա-
ւաքուելուն պէս կ'ըլլան սէր:

Գլէ — Ըսել է որ հայր իմ, շատ անգամ սէրէն կը յա-
ռաջանայ խենդութիւնը:

Բժի — Այո՛ աղջիկս, խենդութեան առաջին պատճառը
սէրն է:

Գլէ — Դարման մը չի գտնուիր արդեօք:

Բժի — Ասոր դարմանը եթէ բռնուողը կին է, պէտք
է որ էրիկ մը առնէ, իսկ եթէ մարդ մ'է՝ պէտք է կին մը
առնէ կարգուի, ասով կը բժշկուի, այս կալէսա անունը բը-
ժըշկին ըսածին պէս, ես եմ ես՝ ամէն տեսակ հիւանդու-
թիւնները բուժողը, այսինքն սիրահարեալները և...

Գլէ — Ա՛հ

Բժի — Աղջիկս, ի՞նչ է այդ սրտիդ խորէն քաշած հա-
ռաչանքդ, ելեքտարական զօրութեամբ կիմացնէ ինձ թէ՛ ո՛ր
Ֆրանսուա Մէրլօ, ո՞ւր ես, ի՞նչ եղար:

Գլէ — Ի՞նչ հրաշք, ինչէ՞ն հասկցաք:

Բժի — Այո՛ այդ ձայնը ականջիս և սրտիս թելերուն
զարնուեցաւ չգարնուեցաւ՝ հասկցայ:

Գլէ — Բայց ի՞նչ է հասկցածնիդ:

Բժի — Եւ կը զարմանամ թէ այսչափ ատենէ ի վեր
քեզի սիրահարեալ այն երիտասարդը տակաւին չերեւար,
շատ բան շատ բան:

Գլէ — Հայր իմ դուք զինքը չէք ճանչնար, միւսիւ
Ֆրանսուա Մէրլօ պարկեշտ և քաղաքավար անձ մըն է, ա-
սոր հետ, շատ ալ վախկոտ է, ամենեւին չեմ կարծեր որ
ինքն անձամբ գայ և մեր դուռը զարնէ, էմսի տաք աղ-

բիւրները առաջին անգամ զինքը դիմաւորելու՝ երեսո նա-
յելու անգամ չկրցաւ համարձակիլ, բայց իւր իմ վրայ ան-
հուն և անկեղծ սէր մը ունենալը քաջ գիտեմ:

Բժի — Քեզի բան մը ըսե՛ր էր առաջուց. խօսք մը
բացա՞ծ է:

Գլէ — Թէպէտեւ անգամ մը հետը խօսակցեցանք բայց
ամօթխածութենէն չի համարձակեցաւ իւր սիրուն վրայ
խօսք բանալ. ուստի քանի մը անգամներ մօրաքոյրս կան-
չել տուեր էր խնդիրը անոր բանալու համար:

Բժի — Եւ մօրաքոյրդ դէմ չի կեցա՞ւ:

Գլէ — Ընդհակառակը օգնեց մեզի:

Բժի — Մօրաքոյրդ ալ առաջին աստիճանի խենդ մըն
է եղեր, անշուշտ օր մը զինքը իմ ներքին և արտաքին կա-
նոնացս արամադրութեանցը կ'ենթարկեմ:

Գլէ — Ինչո՞ւ սիրելի հայր իմ, մօրաքոյրս խենդ պիտի
ըլլայ, Մ. Ֆրանսուայի համար ձեզի բերած տեղեկութիւն-
ներէն դուք ալ գոհ եղաք. միթէ մոռցա՞ք անոնք:

Բժի — Գնա դա թշուառական ցնդած պառաւը ինծի
կանչէ:

Տ Ե Ս Ի Լ Դ.

Նոյնք Մարիք

Մար — Կառքերնիդ պատրաստ է տէր իմ:

Բժի — Աղջիկս, եթէ կ'ուզես ինձ մտիկ ընել, մոռցի՛ր
այդ երիտասարդը, մոռցի՛ր. ու ուրիշ մը գտնել նայէ:

Գըլ — Ո՛չ, հայր իմ ո՛չ, չեմ կրնար զինքը մոռնալ:

Բժի — Թէ որ հրամանիս չը հնազանդիս ետքը պիտի
զղջաս, ահա այսչափ. հիմա գլխարկս տուր:

Գըլ — (Տայ) Ահաւասիկ:

Բժի — Սենեակդ քաշուէ՛. ես քանի մը խենդերու այ-
ցելութեան կ'երթամ. հոս չեղած ատենս խենդ մը կամ հի-
ւանդ մը բերելու ըլլան նէ՛, աղէկ մը կապեցէք որ փոր-
ձանք մը չեկայ:

Տ Ե Ս Ի Լ Դ.

Մարիէթ (Vespr) Ֆրանսուա և Մէրլօ.

Մար — (Միմակ) Քանի մը օրէ ի վեր մեր բժշկապետ
Մ. Օվրէ Տօգթօրը բնութիւնը փոխեր է. իբր թէ ես խենդ

եմ եղեր և ինքը զիս բժշկեր է. կ'երեւի թէ զիս պիտի ճամբէ. այն ատեն ուր պիտի երթամ, տեղ մը չունիմ, մէկը չեմ ճանչնար: Ճար մը գտնելու է, ա՛հ, աղէկ միտքս եկաւ նորէն խենթեցայ ըսելով սկսիմ տանը մէջ եղածները կտորտել, այն ատեն չթողուր որ քովէն հեռանամ: (Դրսեմ ձայներ)

Աս աղմուկը ի՞նչ պիտի ըլլայ. արդեօք խե՛նթ մը կը բերեն: Ֆրան (դրսեմ) — Ա՛լ ասկէ անդին չեմ երթար:

Մէրլ (Մեկնելով) — Կալիֆօրնիա չպիտի երթանք ա՛:

Ֆրան — Ամօ՛թ քեզի հօրեղբայր որ զիս անպատուեցիր: Մէր — Ի՞նչպէս, անպատուելը ի՞նչ ըսել է, դեռ հիմա ձեռքերդ քակեցի, միթէ շնորհակալ չե՞ս, տե՛ս, ա՛լ ազատ ես. (Մարիեթի) կ'աղաչեմ օրիորդ, միւսիւ տօգթօրը հո՞ս է.

Մար — Ոչ, դուրս ելաւ:

Մէր — Դուրս ելաւ մի՛:

Մար — Բայց չուշանար հիմա կուգայ:

Մէր — Եթէ մինչեւ առաւօտ ալ սպասել հարկ ըլլայ՝ պիտի սպասենք:

Մար (Մերօյի) — Արդեօք պարո՞նք...

Մէր (Կամաց) — Խենդ է օրիորդ, խենդ է:

Ֆրան — Հօրեղբայր, ե՛ս մի խենդ եմ, ա՛հ:

Մար (Ետ քաշուելով) — Ի՞նչ եղաւ, ի՞նչ ունի:

Ֆրան — Օրիորդ, դուք աղջիկ մ'ունիք այնպէս չէ՛:

Մէր (Կամաց մը Մարիեթի) — Ահա նորէն փախուց:

Ֆրան — Ներեցէ՛ք համարձակութեանս, այն օրիորդը կ'ուզեմ ինծի կին առնուլ:

Մէրլ — Խեղճ տղայ... ինձ մտիկ ըրէ:

Ֆրան — Այո հօրեղբայր:

Մէր — Օրիորդը չկրնար աղջիկ մը ունենալ, որովհետեւ ինքն ալ տակաւին աղջիկ է:

Ֆրան — Ներեցէ՛ք օրիորդ, եթէ գիտնայիք որչա՛փ կը սիրեմ զինքը, խելքս թռուցեր եմ, ա՛հ, օրիորդ, եթէ այս գործը ձեր ձեռքէն գալու ըլլար՝ անանկ կը կարծեմ թէ պիտի գթայիք ինձ:

Մար — Իրաւունք ունիք պարոն, (Մեկնուսի) ես աղէկ մը որոշեցի երկուքէն որուն խենդ ըլլաւ. բայց հիմա կու հիմա ձայն չհանենք: (Մեկնի)

Ֆրան — Շիտակը, հօրեղբայր, սա ինձ ըրած անպատուութիւնդ ամենեւին լսուած ու տեսնուած բան չէ. ձեռ-

քերս կապելով կառք մը նստեցուցիր և շիտակ բժշկին տունը բերի, բայց ըսէ տեսեմ, ի՞նչ պատճառաւ ասանկ ըրիր, ի՞նչ կայ:

Մէրլ — Մտիկ ըրէ որ ըսեմ, քեզ կառք նստեցուցի՝ որպէս զի շուտ հասնինք, ձեռքերդ կապեցի՝ կառքէն վար չիջնալու համար, բժշկին տունը բերի՝ բժշկութիւնդ գտնելու համար, գո՛հ չե՞ս:

Ֆրան — Գո՛հ չըլլալէս զատ, հիւանդ ալ չեմ:

Մէր — Հիւանդ չէ եղեր, սըվօր նայեցէ՛ք:

Ֆրան — Բայց այս տեղին անունը ի՞նչ է, ո՞ւր ենք:

Մէր — Նելլի քաղաքը Մ. Օվրէ բժշկին թիւ 47 տունը կը գտնուինք. (Մեկնուսի) Խենդերը բժշկելու համար ինքն ալ առաջին կարգի խենդերէն մէկն է:

Ֆրան — Բայց հօրեղբայր, ես խենդ չեմ, խելքս գլուխըս է, խօսքս կը ճանչնամ, և քու ի՞նչ ըսել ուղիղ տակաւին չհասկցայ, միտքս հանդարտ և ամեն զգացումս տեղն է, զքեզ ապահովցնելու համար եթէ կ'ուզես՝ քանի մը ազդու ոտանաւորներ ըսեմ:

Մէր — Քաթիպիոս անուն փիլիսոփան ալ ոտանաւորներ կը շինէր, բայց ի՞նչ օգուտ, խեղճը խենդ էր:

Ֆրան — Կուզե՞ս որ Լատիններէն ձառ մը ըսեմ:

Մէր — Առ այժմ այդ ձառերդ պահէ, ուրիշ ատեն կը վառես:

Ֆրան — Կ'ուզե՞ս որ աշխարհագրութեան վրայ ատենալսօսեմ:

Մէր — Ի՛ ալ երկան ըրիր ա՛, շատ կը խօսիս կոր, հիմա քթիդ բերնիդ ապտակ մը կը փակցունենմ:

Ֆրան — Բայց մտիկ ըրէ որ առտուընէ ի վեր բոլոր ըրածներնիս մէկիկ մէկիկ պատմեմ:

Մէր — Դրաւ կը գնեմ թէ պիտի սխալիս:

Ֆրան — Տեսնենք. ժամը Տին սենեակս մտաք. զիս անկողնէս հանեցիք. ես ալ գուլպաներս հագայ:

Մէր — Հա՛ քեզ նայիմ, ետեւէ ետեւ հագածներդ չարէ:

Ֆրան — Աղաչեցիր որ ի միտսին գուրս ելլենք, ես չընդունեցայ, դուն ստիպեցիր, ես կատղեցայ, դուն բարկացար, հիմա ի՞նչպէս, կրնա՞ս դարձեալ խենդ ես ըսել:

Մէր — Համբերէ՛, հիմա կը տեսնես:

Ֆրա — Ձեռուըններս կապելու համար ժէրմէն օգնեց ձեզի, թշուառականը այս իրիկուն պիտի վռնտեմ, 13 աւուրէջք առնելիք ունի, ամիսը 30 ֆրանքէն 13 ֆրանք կ'ընէ պահանջը, կը տեսնե՞ս հիմա, միտքս ամփոփ չէ՞. Ըրած խօսքերուս մէջ խնեղութեան նշան մը կայ:

Մէր — Շարունակէ՛, հիմա կը տեսնաս:

Ֆրա — Բայց սիրելի հօրեղբայր իմ, կ'աղաչեմ. մէկգի թող այդ կատակները, հիմա տեսնողը չը տեսնողը ի՞նչ կը կարծէ:

Մէր — Ի՞նչ կայ որ:

Ֆրա — Դուն աղջիկ մը ունիս:

Մէր — Ահա դարձեալ փախուց, ես աղջիկ մը ունիմ եղեր հէ՞, ես որ տակաւին կարգուած չեմ, կենացը մէջ չը կարգուող մարդ մը կրնայ զաւկի տէր ըլլալ:

Ֆրա — Հոգ չէ՛ դուն աղջիկ զաւակ մը ունիս այնպէս չէ՛:

Մէր — Ա՛ թուցիկ փախուկ. չունիմ ըսի, կեցիր ինձ մտիկ ըրէ, դուն հօրեղբոր որդի ունի՞ս:

Ֆրա — Ո՛չ չունիմ:

Մէր — Ես քու հօրեղբայրդ չեմ:

Ֆրա — Այո, մօրս էրկանը եղբայրն ես:

Մէր — Շատ աղէկ, եթէ ես զաւկի տէր եղած ըլլայի, քու հօրեղբոր որդիդ եղած պիտի ըլլար. ըսել է որ դու հօրեղբոր որդի չունիս, ես ալ զաւակ չունիմ, հիմա հասկցա՞ր դժուր գլուխ:

Ֆրա — Բաւական է զայն գտնելու համար օգնես:

Մէր — Ձո՞վ գտնելու համար:

Ֆրա — Այն օրիորդը՝ որ այս ամառ իւր հօրաքրոջը հետ էմսի տաք աղբիւրները եկած էր:

Մէր — Անունը ի՞նչ է:

Ֆրա — Գլէն:

Մէր — Այդ Գլէնը ո՞վ կ'ըլլայ կոր:

Ֆրա (Փնտնելով) — Գլէն նոյն ինքը:

Մէր — Նորէն փախուց:

Ֆրա (Ինքնիշխան խօսելով) — Օր մը ըստ իմ սովորութեան զանոնք տեսնելու համար այցելութեան գացի, հոն չգտայ, գացեր էին, այս գործը դաշայնի վէրք մը բացաւ սրտիս, տակն ու վրայ եղայ, ինքզինքիս գալով՝ Բարիկ

հասեր էի, շոգեկառքէն դուրս դատկեցի, անապարանքէս սնտուկս հոն մոռցայ, կառք մը նստայ, կառավարին շուտով վազցո՞ւր պոռացի, իսկ գարշելի կառավարը տեղէն չէր երերար, քիչ մնաց որ թշուառականը պիտի խեղդէի, զիս Գլէնին տունը տար ըսի, փողոցին անունը և տանը թիւը հարցուց, վերջապէս գրուած թուղթ մը տուի իրեն, մարդն ալ զիս շիտակ քու տունդ բերաւ, ըսել է որ դու աղջիկ մը ունիս, և եթէ ինձի տալ կ'ուզես:

Մէր (Մեկուսի) — Ա՛հ, միւսիւ Օվրէ, եթէ յաջողիս սա՛ տղան բժշկել՝ աշխարհիս մէջ անունդ չպիտի մոռցուի, օ՛ն օ՛ն սանկ նստէ, նստէ որ հանգստանաս:

Ֆրա — Հանգստանա՞լս կ'ուզես, արդէն հանգիստ եմ հօրեղբայր:

Մէր — Գիտցիր զաւակս թէ ինչ որ ընեմ քեզ՝ քու քսակիդ օգտին համար է. քեզ Մ. Օվրէ բժշկին տունը բերի, ձեռքէս եկած ծախքը չխնայելով քու բժշկութեանդ կը ցանկամ: Աստուծով, իմ փափաքանացս պիտի հասնիմ. վասն զի այս մարդուն համար ամեն ատեն լրագիրներուն մէջ շատ մը գովասանութիւններ կը կարգամ. ահա քովս ալ ունիմ. (Լրագիր մը հանելով կը կարդայ). «Օվրէ բժիշկը մեծարոյ ժողովրդին ազգ կ'առնու թէ՛ նէլի քաղքին մէջ մեծ սրահ մը պատրաստած է բժշկութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ գործիներով, ամեն տեսակ հիւանդութիւնք մանաւանդ խնեղները բժշկելու պատրաստ տեսակ տեսակ նուազարան, գրեթեներ և այլ ամեն գործիք... (Մեկուսի) հա՛, աս ի՞նչ է. կարծեմ կը քնանայ, զարմանալի բան, 8 օրէ ի վեր քընացած չունէր, բժշկին տունը բերի չբերի քունը տարաւ, բժշկութեան արհեստին աս ալ մեծ պատիւ մէ՛, քնացիր զաւակս, քնացիր, աղւոր աղւոր երազներ տես. բժիշկը գալուն պէս քեզ իրեն պիտի յանձնեմ. քու պատրաստ ստակէդ 6000 ֆրանքը անոր պիտի տամ, դու որ 30000 ֆրանք ունիս անշուշտ մնացեալ 24,000ը ինձի պիտի մնայ:

Ֆրա (Մտիկ րնելով) — Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ:

Մէր — Քեզմէ ինձի մնացած ստակը. ըսել կ'ուզեմ թէ՛ սա իմ քեզի համար աշխատածիս փոխարէն. որովհետեւ... (Կը ֆնակայ):

Ֆրա (Մեկուսի) — Ա՛հ, ա՛հ, այս ի՞նչ չար սիրտ հօր եղբայր մը ունիմ եղեր:

Մէր — Ո՛հ, Աստուած իմ. այսօր ալ օդը ս'ըջափ տաք կ'ընէ չեմ գիտեր ինչ կ'ըլլամ. փրաս թուլութիւն մը կայ. արդեօք քիչ մը քնանամ կ'ըսես. (Կր փնայ)

Փրա — Արդեօք իրա՞ն է որ կը քնանայ, կեցի՛ր անգամ մը փորձենք. շի՛շտ, շի՛շտ. չարթնցաւ... հէփշի՛ւ. ո՛հ Աստուած իմ չարթնար... ո՛հ իմ գարշելի և թշուառական հօրեղբայրս, հիմա ի՛նչպէս ես, զիս խենդի տեղ դնելով բժշկին տունը կը բերես. հիմա տեսնենք երկուքներնէս ո՞վ է իրաւ խենդ եղողը. (Անոր ձեռքերը չուանով կը կապէ) ահա եղաւ, ալ հանգիստ եմ:

Տ Ե Ս Ի Լ Ե.

Նոյնք եւ Բժիշկ

Բժի — Ներեցէք պարոնայք զձեզ սպասեցնելուս:

Փրա — Սը՛ս, լուեցէ՛ք:

Բժի — Ի՞նչ կայ, ի՛նչ է եղեր:

Փրա — Պարոն բժիշկ, սա պառկող մարդը իմ հարած-զատ հօրեղբայրս է, զոր կ'ուզեմ ձեր առողջացուցիչ միջոցներուն յանձնել, 40-45 տարեկան անձ մը, սակայն յոգնութենէն և չքաւորութենէն ծանձրացած. վերջապէս ինտո՞ր բսեմ, ահա այս վիճակին մէջ ինկաւ:

Բժի — Բոլորովին ինքզինքը կորսնցուցած է:

Փրա — Ո՛չ տէր, մի՛նակ պատճառի մը համար է, երբեմն ասանկ բաներ կը պատահի:

Բժի — Է՛ ի՛նչ է եղեր պատճառը:

Փրա — Ա՛հ տէր բժիշկ, չարասրտութեամբ կ'ուզէ և կը ցանկայ որ հօրսէս աւելի հարստանայ, այս պատճառաւ գիշեր ցերեկ մտատանջութեամբ կը նեղուէր. այս մտատանջութիւնը հետգիտէ աւելնալով վերջապէս խեղագարեցաւ, անանկ որ այսօր իւր ունեցած խնթութիւնը կ'ուզէ զիմացինին վրայ ձգել, խեղճը անանկ հաւատացած է որ կ'ըսէ թէ խնթեցողը ես եմ, և հիմա ալ լաւ գիտեմ որ եթէ արթնայ՝ նոյնը ձեզի ալ պիտի կրկնէ:

Բժի — Հոգ չէ, թող կրկնէ:

Փրա — Սակայն տէր բժիշկ, նայեցէք որ ձեռքերնուդ չի փայտցնէք, որովհետեւ վտանգաւոր բան է:

Բժի — Դուք անհոգ եղիք, իմ ծառաներս կրնան զինքը գիւրութեամբ խեղօքցնել:

Փրա — Ինչ ընելիքնիդ դուք աղէկ գիտէք:

Բժի — Դուք մէկգի կեցէք որ ես զինքը արթնցնեմ:

Փրա — Հրամանը ձերն է տէր իմ:

Բժի (Փետուրով մը փրք կը խառնէ) — Այս փետուրով պէտք է ամենէն առաջ քիթը շօշափել:

Մէր (Փռնքաւ) — Է՛, ո՞վ է այն քիթս խառնողը:

Բժի — Բարեկամ, ինծի նայէ, սիրելի բարեկամս, բաւական քնացար:

Մէր (Արթնքաւ) — Այո՛... ի՛նչ կայ. ի՛նչ է ան. ինչո՞ւ զիս արթնցուցիք... օ՛, առտու եղեր է, ի՛նչպէս ալ ջիղերս թուլցեր է. (Կերեմքաւ) աս ի՛նչ է, ձեռուներս ո՞վ է կապեր, հասկցայ, քնացած ատենս, հա՛, հա՛, հա՛, աղէկ կատակ քու գործդ է:

Փրա — Հինգ վայրկեանէն կ'ոկսի սաստկանալ:

Բժի — Դուք ինծի ձգեցէք, խենթերու հետ վարուելուն կերպը ես շատ աղէկ գիտեմ, ինչպէ՛ս, ըսէք նայինք աղէկ քնացա՞ք, ի՛նչ երազներ տեսաք:

Մէր — Դո՞ւն ինչ կ'ըսես պէ՛ մարդ երազ մերազ տեսնող չի կայ:

Բժի — Մի՛ սրգողիք բարեկամ, բժիշկ մը ամեն բան հարցնելու ազատ է:

Մէր — Ա՛ դուք բժիշկ էք, և զիս ալ խենթ կը կարծէք. որովհետեւ ձեռքերս խենթի պէս կապուած է, իրաւունք ունիք, քեզի անամօթ թշուառական քեզի, կ'աղաչեմ Պ. Բժիշկ սա ձեռքերս քակեցէք որ խնդիրը ձեզի բացատրեմ:

Բժի (Աչեւունք մեջ նայելով) — Է՛հ հոգ չէ, կրնան քակուել, (Կը քակէ) ահա քակեցի, բայց զիս չստիպես նորէն կապելու:

Մէր — Ի՛նչ ըսել կ'ուզէք, իմ հոս գալս սա եղբօր որդիս դարձանել տալու և...

Բժի — Շատ աղէկ, շատ աղէկ, քիչ մը ետքը ատոր վրայ կը խօսակցինք:

Մէր — Քիչ մը ետքը մի', կարծեմ թէ մինչեւ իրիկուն հոս պիտի մնանք, գիտցիք Պարոն Բժիշկ թէ եղբօր որդիս։
 Բժի — Այո', գիտեմ խենդ է։

Մէր — Կապուելու արժանի խենթ մ'է։

Ֆրա (Բժեկիին) — Արդէն ձեզի չիմացուցի՞ր։

Մէր — Ասոր ալ ապացոյց ահա սա չուանով զինքը կապած էի։

Բժի — Բայց պարոն, այս չուանով դուք կապուած էիք, դեռ հիմա քակեցի։ մոքերնուդ ելաւ։

Մէր — Իրաւունք ունիք, ես կապուած էի բայց ասոր հետ խենթը ես կը համարուիմ, չնորհ ըրէք տէր իմ որ խնդիրը ձեզի իմացնեմ. էօ՛ֆ... այ՛ չար սատանայ, ինքը... բանը...

Բժի — Այդչափ մի՛ շտապէք բարեկամս որ տալին ու վրայ չըլլաք, արիւննիդ կ'աւրուի, մինակ հարցումներուս պատասխանեցէք... դուն եղբօրորդուդ համար կ'ըսես թէ։

Մէր — Խենթ մ'է, տէր իմ, խենթ է։

Բժի — Լաւ, անոր խենթութենէն դուն գո՞հ ես։

Մէր (Մեկուսի) — Ասիկայ իրեն ո՞վ իմացուցեր է։

Բժի — Աներկիւղ պատասխանէ ինծի. եղբօրորդուդ այս հիւանդութենէն չազատիլը չե՞ս ուզեր։

Մէր (Մեկուսի) — Ա՛հ Աստուած իմ, ո՞վ է ըսեր ասոնք։

Բժի — Բնական է որ անոր սեռնեկէն ետքը ունեցած հարստութիւնը ձեզի պիտի ինչայ, անանկ չէ՞ և դուք որ միշտ հարուստ ըլլալ կը փափաքիք...

Մէր — Ոչ տէր իմ, սխալ է ասոնք. (Մեկուսի) չեմ հասկնար, այս ամէնը ուսկի՞ց գիտէ կոր։

Բժի (Ֆրագսուային) Ականջին ձայներ կուգայ կոր...

Մէր — Այո՛ կը լսեմ կոր, ի՞նչ ըսել է, խո՛ւլ եմ ես։

Բժի — Կը զառանցէ։

Մէր — Չեմ զառանցեր, չեմ զառանցեր, սխալ է ձեր կարծիքը Մ. Տօքթօր, իմ խելքս գլուխս է, հարցուցէք բարեկամներուս, երակներս զննեցէք նայեցէք խենթութեան նշան մը կա՞յ վրաս։

Բժի — Խենթութիւն ըսածդ եթէ ալպէս շուտ մը երեւան ելլար՝ դարմանն ալ դիւրին կ'ըլլար։

Մէր — Բայց ես խենթութիւն չունիմ, խենթ չեմ չէ՞ք

հասկնար, հիմա պիտի ճաթիմ, ալ չեմ դիմանար. (Մարիէրը տեսնելով) ա՛հ, ահա հիմա կը հասկնանք. օրի՛որդ դուք Օվրէացի չէ՞ք։

Մարի — Ո՛չ պարոն։

Մէր — Հոգ չէ, բայց շիտակը ըսէ՛ մեր երկուքէն ո՞վ է խենթ եղողը. ե՞ս մի եղբօրորդիս։

Մարի — Կատա՞կ կ'ընէք պարոն։

Բժի — Մարիէթա շիտակը ըսէ, այս երկու պարոնները տեսածիդ պէս որո՞ւն վրայ խենթութեան նշաններ տեսնուեցաւ։

Մարի — Սակայն տէր իմ... (Մեկօն ցուցնելով) այս պարոնը միւս պարոնէն աւելի խենթութեան խօսքեր ըրաւ։

Ֆրա — Ասոր ալ խրատ տուողը ես չեմ ա։

Մէր — Ե՛ս խենթ եմ... Կորսուէ՛ սընկէց թշուառական ցնդած դուն ալ։

Մարի — Պարոն բերանդ քեզ ժողովէ։

Մէր — Կեցիր, մի միայն սա ըսէ. երկուքէս որո՞ւն ձեռքը կապուած էր։

Մարի — Միտքս չէ պարոն, ես ցնդած եմ։

Մէր — Միտքդ չէ՞ մի, քեզի թշուառական քեզի։

Մարի — Քանի որ կը փափաքիս՝ ուրեմն, միւսին համար անանկ թող ըլլայ։ (Մեկնի)

Մէր — Անդին կորսուէ՛ աչքիս առջեւէն ցնդած շլխտի։

Ֆրա — Հանգիստ եղած ատենը հօրեղբօրս խօսքերը մտիկ կ'ըլլուի՛ բայց հիմա...

Մէր — Ո՛վ Աստուած իմ, հիմա իրաւ պիտի թոցնեմ։

Ֆրա — Ա՛հ տէր Բժիշկ հօրեղբօրս այս վիճակը տեսնելով խիտ կը ցաւիմ վրան, բայց սա ալ գիտեմ թէ դուք հիւանդներնիդ զաւկըներնուդ պէս կը հոգաք, այս պատճառաւ ձեզի ձանձրութիւն չը տալու համար կրկին կրկին աղաչելը մէկդի կը ձգեմ, Աստուծով զալ շարթու կուգամ ձեզի հետ նորէն տեսնուելու։

Մէր — Իրաւ խենթեանալու բան է սա. ես տակաւին կը կարծեմ թէ կատակ է ըրածնին։

Ֆրա — Շարթուս մէջ օր մը կուգամ կը տեսնուինք։

Մէր (Պոռալով) — Ի՞նչպէս, կ'երթայ՞ կոր. բռնեցէք

տէր իմ, մի՛ թողուք, խենթը ան է, ես խենթ չեմ, սխա-
լած էք դուք:

Յրա — Հանգիստ եղիր իմ սիրելի հօրեղբայրս, հան-
գիստ եղիր, մի՛ վախնար, քեզ Մ. Տօքթօրին կը յանձնեմ,
Աստուծով պիտի խնամէ և խելքդ գլուխդ բերէ, անհող ե-
ղիր և առայժմ մնաս բարեալ:

Մէր — Յրանսուա՛, Յրանսուա՛:

Յրա (Մեկեկն ի մեկ) Ա՛հ:

Մէր — Հա՛, ահա հիմայ փախուց:

Բժի — Ի՞նչ եղաք:

Մէր — Կեցէ՛ք Տէր իմ, մ'աճապարէք:

Յրա — Ա՛հ Տէր իմ, դուք աղջիկ մ'ունի՛ք:

Մէր — Իմացա՞ք ա, դուք աղջիկ մը ունիք եղեր:

Բժի — Այո՛ Պարոն, բայց ի՞նչ ըսել կ'ուզէք:

Յրա — Աղջիկ մը ունիք, անունն ալ Գլէն:

Մէր — Ահա հիմա կատարելապէս փախուց:

Բժի — Այո անունը Գլէն է:

Յրա — Երեք ամիս առաջ հօրաքրոջը հետ էմսի տաք
աղբիւրները գացած էր աշնպէս չէ՞:

Մէր — Հազար ապրիս, կեցցես. ի՞նչ աղէկ ժամանակին
խենթութիւնը բռնեց:

Բժի — Այո՛ պարոն, այս ամառաղջիկս էմսի ջուրերն էր:

Մէր — Աս ի՞նչ է, դո՞ւք ալ մի փախուցիք Պ. Տօք-
թօր. հիմա հասկցայ թէ դուք բժիշկ չէք, այլ այս տունը
եկող խենթերէն մէկն էք. կը զարմանամ թէ ի՞նչպէս կ'ըլ-
լայ որ ասոր պէս խենթերը հանգիստ կը թողուն:

Բժի — Մտիկ ըրէ ինձ բարեկամ, թէ որ խելօք չի կե-
նաս՝ քեզ պաղ ջուրին պանեօն կը խօթեմ:

Մէր (Նս Բաշուելով) — Ան չէ ամա, իրաւ աս մարդը
վտանգաւոր խենթ մէկ եղեր:

Բժի — Շարունակեցէք խօսքերնիդ կ'աղաչեմ:

Յրա — Գիտցիք ուրեմն տէր բժիշկ, թէ ձեր աղջիկը
կաթոզին կը սիրեմ, և անանկ կը կարծեմ թէ ինքն ալ փո-
խադարձաբար զիս կը սիրէ եթէ միտքը փոխած չէ, հրա-
ման տուէք ինձ որ զայն ինձ կ'սուրբանս առնելու համար
ձեզի աղաչեմ:

Բժի — Ըսել է որ Մ. Յրանսուա Մէրլոն դուք էք:

Մէր — Հէ՛, ի՞նչ կ'ըսէ, եղբօրորդիս կը ճանչնայ եղեր:

Յրա — Այո տէր իմ, ուրեմն ամենէն առաջ անունս
իմացնելու է ձեզ:

Մէր — Ի՞նչ ըսաւ, ի՞նչ ըսաւ:

Բժի — Ներեցէք Պ. Յրանսուա, գիտէ՞ք թէ զմեզ որ-
չա՞փ սպասեցուցիք:

Մէր — Անո՞ր կ'սպասեն կոր եղեր:

Յրա — Ըսել է որ ինձի կ'սպասէիք:

Մէր — Է՛, ասոր վերջը ո՞ւր պիտի երթայ:

Բժի — Պարոն, օրիորդ Գլէն, իմ աղջիկս ամեն բան
պատմեց ինձի:

Յրա — Ըսել է որ զիս կը սիրէ:

Բժի — Կը հարցնե՞ս, միշտ ձեր վրայ կը խօսի:

Մէր — Կը սիրէ եղեր մի, ալ համբերութիւնս հատաւ:

Յրա — Բայց հիմա ո՞ւր է օրիորդը:

Մէր — Իրաւ օրիորդը ո՞ւր է, սըւիկայ ինձի ցըցուցէք
որ իրեն պզտիկ սիրունիկ քօթօթ մը ընծայեմ:

Բժի — Հիմա, Գլէն, Գլէն:

Մէր — Ահա եկաւ:

Գլը (Ներսեմ) — Ի՞նչ կը հրամայէք հայր իմ, ահա եկայ:

Յրա — Ա՛հ, ինքն է:

Տ Ե Ս Ի Լ Զ.

Նոյնք եւ Գլեռ

Գլը — Մեծդ Աստուած, Պ. Յրանսուա Մէրլոն հո՞ս,
ա՛հ տէր իմ:

Բժի — Տակն ու վրայ եղան:

Ռէր — Ի՞նչ կ'ըլլան կոր:

Բժի — Ի՞նչ պիտի ըլլան, ուրախութիւն երջանկութիւն:

Մէր — Զգեցէք հոգիներդ սիրէք. կատակերգութիւն
կը խաղանք:

Գլը — Մ. Յրանսուա, Մ. Յրանսուա՛, ինքզինքնուդ
եկէք:

Բժի — Ա՛հ օգնութիւն քիչ մը ջուր, օտը քօլօնեք.
քացախ բերէք, շուտ ըրէք: (Ծառայք մտնեն եւ ջուր բերեն)

Մէր — Ան չէ ա՛, Պ. Տօքթօր սա խաղին վերջը ո՞ւր

6831-17

պիտի երթայ.

Բժի — Դուռն լռէ՛:

Մէր — Լռէն ի՞նչ է, ինչո՞ւ պիտի լռեմ:

Բժի — Եթէ հանդարտ չկենաս, զքեզ կը կապեմ:

Մէր — Բայց պարո՞ն, դուք զիս իրա՞ւ խենթի տեղ

դրեք:

Գըլ — Հայր իմ, Մ. Ֆրանսուան աչուըները բացաւ,

յուշաբերեցաւ:

Ֆրա — Գլէ՛ս, Գլէ՛ս, ո՞ւր ես. ո՛հ կարծեցի թէ զքեզ

դարձեալ կորուսի:

Գըլ — Ոչ սիրելիս, քովդ եմ:

Ֆրա — Ա՛հ Գլէս, գիտե՞ս թէ որչա՞փ կը սիրեմ զքեզ:

Մէր — Ի՞նչ կ'ըսեն, հոն տեղ ի՞նչ կ'ընեն:

Բժի — Չե՞ս տեսնար, զիրար կը սիրեն:

Մէր — Կեցցես պէ մարդ, դուն ալ ձգեր ես որ ուզածնին

ընե՞ն:

Բժի — Իրենց ամուսնանալուն հաճութիւն տալէս ետ-

քը ալ ինչո՞ւ չթողում:

Մէր — Ալ հիմա պիտի ճաթիմ, ես հաճութիւն չունիմ,

եւ չեմ ուզեր:

Բժի — Կամաց կամաց սկսաք համը փախցնել պարոն,

կիմանա՞ս... Գլէ՛ր աղջիկս, ներս գացէք և Մ. Ֆրանսուան

հորեղբորդ ներկայացուր:

Մէր — Ի՞նչպէս, ի՞նչպէս, նե՞րս երթան մի՛.

Բժի — Մ. Մէրլօի հետ քիչ մը պիտի խօսակցինք,

ուստի առանձին թողուցէք մեզ: (Ծառաներուն ալանջներէն

կը բարսան)

Գըլ — Ներս երթանք տէր իմ. (Կ'երթան. բծիւկը Մերլօն

կը բռնէ)

Մէր — Մի թողուք որ երթան պարոն, հիմա պիտի

ճաթիմ:

Բժի — Է՛ ալ երկնցուցիք պարոն, վերջացնենք.

Մէր — Ալ կարողութիւնս չը ֆնաց. վերջացնենք սա

գործը:

Բժի (Ծառայից) — Հասկցա՞ք. հիմա կրնաք երթալ:

(Ծառայի մեկնիմ)

Տ Ե Ս Ի Լ Է.

Բծիւկ և Մերլօ

Բժի — Հիմա գանք ձեզի:

Մէր — Բայց կաղաչեմ չերկնցնենք, ըսելիքնիդ շուտ

ըսէք. վասն զի ժամանակ չունիմ, պիտի երթամ:

Բժի (Թեւեր սօրսէ) — Շատ աղէկ, շատ աղէկ:

Մէր — Ի՞նչ է ան. կո՞վ պիտի մորթէք ի՞նչ պիտի ընէք:

Բժի (Մեկուսի) — Ինծի կարգապահութիւն պէտք է.

մի վախնաք պարոն վնասակար բան մը չէ:

Մէր — Նստեցէք որ եղբորորդւոյս վրայօք խօսիմ. ա-

նիկալ քիչ մը խենթ է դուք ալ ելաք աղջիկնիդ անոր տալիս:

Բժի — Ո՛չ, ինծի՛ նայէ. դուն իմ գործիս չես կրնար

խառնուիլ:

Մէր — Աղէկ ա՛, ազդարարութիւններնուդ մէջ ասանկ

բան մը գրած չէիք:

Բժի — Ժիլէներնուդ այսինքն բաճկոնիդ կոճակները

քակէ:

Մէր — Ինչո՞ւ:

Բժի — (Սիւրս մսիկ կ'ընէ) Մերերար:

Մէր — Ալ համբերութիւնս հատաւ. հիմա պիտի ճաթիմ:

Բժի — Մնտուկին շինուածքին մէջ պակաս բան մը չեմ

տեսներ:

Մէր — Ի՞նչ հրամայեցիք:

Բժի — Մի վախնար բան չկայ կոճկըվէ:

Մէր — Եթէ ինձ մտիկ կ'ընէք, աղջիկնիդ եղբորորդ-

ւոյս մի տաք:

Բժի — Կեցիր գլուխդ ալ մտիկ ընենք (Գլուխը կը

սեղմն):

Մէր — Ա՛յ, ա՛յ, զիս խեղդե՞լ կ'ուզես մարդ:

Բժի (մսիկ ընելէն ետք) — Խորունկ, բայց մէջը պարապ:

Մէր — Կաղաչեմ Պ. Տօքթօր, սա գործերէն վազ եկուր:

Մէր — Կաղաչեմ մի՛ բարկանայք:

Մէր — Ի՞նչպէս չի բարկանամ, հիմա կատաղութենէս

պիտի ճաթիմ. արիւնս սկսաւ գլուխս ցատկել. մտիկ ըրէք

ինձ. զիս գոհացնել կ'ուզե՞ս պարոն, էօ՞ֆ, աս ի՞նչ փոր-

ձանքի հանգիպեցանք ով Աստուած. ես ձեր միտքը հաս-

կցայ. դուք խենթերուն բժիշկն էք, ունեցած արհեստնիդ
և վարպետութիւննիդ աշխարհի իմացնել կը փափաքիք.
այս պատճառաւ դեմերնիդ ելլող մարդը խենթ կարծելով
փորձերնիդ անոր վրայ կ'ընէք, սակայն գիտցած եղիք թէ
գուր տեղը կ'աշխատիք, ինչու որ իմ վրաս խենթութեան
նշաններ չպիտի կրնաք գտնել, ուստի եկէք վերջացուցէք
սա գործերը, խօսք կուտամ ձեզի որ խենթ մը աղեկցնելու
համար որչափ ստակ որ պիտի պահանջէք՝ նոյն գումարը
ձեզի կը վճարեմ, ասոր ի՞նչ կ'ըսէք:

Բժի — Ամեն ինձ եկող հիւանդներն ալ այսպէս կ'ըսեն
օձիքնին ձեռքէս աղատելու համար, բայց չեն կրնար զիս
համոզել:

Մէր — Ըսել է որ զիս բռնութեամբ հոս վար պիտի
դնէք, ալ բաւական է, շուտով եղբօրորդւոյս քով տարէք
զիս:

Բժի — Մի՛ աճապարէք:

Մէր — Սըւոր նայեցէք, մի աճապարէք ալ կ'ըսէ, կա-
տաղութենէս ալ հիմա կը ճաթիմ, թողէք Պ, Տօքթոր, թո-
ղէք որ սընկէց կորսուիմ երթամ:

Բժի — Ի՞նչ վարմանալի մարդ ես. ես զքեզ հոս կա-
պած եմ, ապա ես, կրնաս երթալ:

Մէր — Վերջապէս ճամբու եկաւ, շնորհակալ եմ. պա-
րոն, մնաք բարով, բայց գիտցիք թէ այս մարդավայել վար-
մունքնիդ ամենեւին չպիտի մոռնամ, (Դուռը կ'երթայ գոց
զսնկ) աս ի՞նչ է, դուռը գոց է... աս կողմինը բաց ըլլալու
է. ա՛յ, աս ալ գոց է... է՛ պարոն ալ համը փախուցիք,
հիմա քեզ հնդկահաւի պէս կը փեթտեմ:

Բժի — Արիւնը սկսաւ եռալ, կամացուկ մը աւանջը
խածնելու է:

Մէր — Պ. Բժիշկ, բաց կ'ըսեմ սա դուռը, պիտի բա-
նա՞ս ապա թէ ոչ...

Բժի — Բարեկամ, գիտցիր թէ ես քու աղէկութեանդ
համար կ'աշխատիմ:

Մէր — Բացէք կ'ըսեմ սա դուռը:

Բժի — Ա՛յ հարաճճի, ի՞նչպէս ընեմ մէյ մը սըւոր ա-
կանջը խածնեմ:

Մէր — Կ'աղաչեմ բացէք սա դուռը:

Բժի — Բայց բարեկամ, (Ականջը կ'ուզէ խածնել) զիս
այսպէս տուածճիւն ձգելով կ'ուզէք երթալ:

Մէր — Վրաս մի՛ գար, մի՛ մօտենար, հեռուանց բարե-
լոյս:

Բժի — Ա՛յ թշուառական, չկրցայ խածնել:

Մէր — Սա դուռը պիտի բանա՞ս թէ ոչ:

Բժի — Եկա՛ւր նախ հաշտուիւք:

Մէր — Բայց...

Բժի — Դարձեալ չը յաջողեցայ:

Մէր — Ինչ կայ չիկայ ամենքն ալ պիտի կոտորեմ քու
գլխէդ սկսելով: (Վրան կ'երթայ ափցի կը զարնէ)

Բժի — Օն ուրեմն քեզ տեսնեմ:

Մէր — Քանի որ այս հարուածները քեզի օգուտ մը
չունին՝ ես ալ ինչ կայ չիկայ պատուհանէն վար պիտի նե-
տեմ:

Բժի(Նսեւեմ կը վագե ականջը կը խածնէ)—Բայց բարեկամ:

Մէր Ա՛յ, այ, այ:

Բժի — Օ՛հ, վերջապէս խածի:

Մէր — Ո՛հ խելքս գլխէս գնաց, մեռա՛յ, բաց կ'ըսեմ
սա դուռը: (Վրան կը յարձակի եւ ճիւղ կը փաթսուի)

Բժի — Մաթէօ դուռը բաց:

Մէր — Վերջապէս ճամբու բերի, (Դուռը կը բացուի եւ
երկու հոգի մասեկալով Մերօթի վրայ ջուր կը սրսկեն) ո՛հ աս
ի՞նչ է. կրա՞կ կայ ի՞նչ կայ, կորսուեցէ՛ք, կորսուեցէ՛ք:

Բժի — Քովս մի՛ մօտենար:

Մէր (Դրան առջեւ երթալով) — Առաջ դուք հրամայեցէք
անցէք:

Բժի — Ես իմ տունս կը գտնուիմ, դուք հիւր էք դուք
հրամայեցէք: (Կ'երթան ծառայից հետ)

Տ Ե Ս Ի Լ Ը.

Յրահսուա եւ Գիւն

Յրա — Այո սիրեցեալդ իմ Գլէն, իմսի տաք աղբիւր-
ները ձգել երթալնիդ իմ վրաս խորին տպաւորութիւն յա-
ռաջ բերաւ, այնպէս որ քու սիրոյդ սաստկութենէն երկայն

և վտանգաւոր հիւանդութիւնէ մը ետքը ինքզինքս կորսնցուցի, ոչ հօրերնուդ անունը գիտէի և ոչ բնական քաղաքնիդ, սակայն ամեն դէմս ելլողին զձեզ կը հարցնէի, ո՛չ Գլէն որքան գոռարին բան է խենթ ըլլալը:

Գլը — Ըսել է որ յերաւի հիւանդ էիք:

Ֆրա — Անշուշտ, սիրոյս սաստկութիւնէն:

Գլը — Գիտէ՞ք ամենէն աւելի ի՞նչ բանէ կը վախճամ, մի գուցէ հիւանդութիւններնուդ հետ սիրոյդ կրակն ալ մարի:

Ֆրա — Քաւ լիցի: Ես միշտ զքեզ պիտի սիրեմ և պաշտեմ:

Գլը — Խիստ բարի, բայց հօրեղբայրդ ո՞ւր է:

Ֆրա — Իրաւ հօրեղբայրս ո՞ւր է, զիս հոս առաջնորդողը նա ինքն էր թէպէտև խնդրոյն ինչ ըլլալը չգիտնալով, ինչ որ է քանի որ անոր պատճառաւ զքեզ գտայ՝ ինձ ըրած անպատուութեանց ամենուն համար կը ներեմ:

Գլը — Ահա հայրս կուգայ, իրեն հարցնենք:

ՏԵՍԻԼ Թ.

Նոյնք եւ Բժիշկ

Ֆրա — Տէր իմ, հօրեղբայրս ո՞ւր է:

Բժի — Հօրեղբայրդ պաղ ջուրին պանծօն է:

Ֆրա) — Ո՛հ, Աստուած իմ:

Գլը) — Ո՛հ, Աստուած իմ:

Բժի — Մինչեւ որ տակառին մէջ խօթեցի մօրմէս ծըծած կաթն քթէս բերնէս եկաւ, վերջապէս խօթեցի՛ ա, այո՛ մտաւ, մինչեւ կոկորդը աղջւորին մէջն է, երկու հոգի ալ քովը կայնեցուցեր եմ որք միշտ դոյլերով ջուր կը լեցնեն զլիւնն ի վար, ձեռքերն ալ կապուած է չերերալու համար, բայց ամենէն առաջ ականջը խածնել մը խածի որ գեանէն երկու կանգուն վեր սկսաւ ցատկոտել, սա խեղճ ծերունին թէ՛ յաջողիմ բժշկելի՛ մեծ համբաւ պիտի ստանամ,

Ֆրա — Աղէկ, բայց իմ հօրեղբայրս խենթ չէ:

Բժի — Գնա բանդ դուն ալ, զիս աւանակի տե՞ղ դրիր, ես իմ արհեստս չիյտե՞մ, ասկէց զատ միթէ դու չէ՛իր ըսողը:

Ֆրա — Կարծեմ թէ ես ըսածս գիտեմ, քաւ լիցի, մի-

նակ իմ խօսքիս կարօտ չես. դուք ձեր միջոցները ի գործ դրէք, բայց նա հիմա ինձի դէմ բարկացած է:

Բժի — Բարկացածն ալ խօսք է, փրփրած, կրակ կըտրած է:

Ֆրա — Ահ, խեղճ հօրեղբայր:

Բժի — Ահա կուգայ:

ՏԵՍԻԼ Ժ.

Նոյնք եւ Մերօ

Մէր — Եթէ մէկը ելնէ պաղ ջուրի պանծօի խօսք բանայ ինձի՛ կատարած շան մը պէս վրան յարձակելով բզիկ բզիկ պիտի ընեմ:

Ֆրա — Ահ, հօրեղբայր իմ, ներէ ինձ:

Մէր — Քեզի թշուառական քեզի, շուտով սա տունէն դուրս ելլանք:

Բժի — Մ'աճապարէ՛ք բարեկամ, կեցէք որ խելքերնիդ աղէկ մը գլուխնիդ գայ:

Ֆրա — Կեցէք որ խօսինք, մտածէ անգամ մը հօրեղբայր, կը վայլէ՞ քեզի, իմացայ որ քու շահուդ համար իմ անունս խենթ հաներ ես:

Մէր — Լռէ՛, լռէ, ատիկայ ո՞վ ապուր կերեր է:

Ֆրա — Իմացայ որ իմ հարստութեանս աչք ունենալուդ համար...

Մէր — Զայնդ քաշէ կ'ըսեմ քեզի:

Ֆրա — Եւ կը փափաքիք եղբր որ իմ ողջ եղած ատեն նէս սկսիք հարստութիւնս...

Մէր — Դեռ կը մրմուսայ, ապուր են կերեր այդ ըսողները, ձայնդ քաշէ:

Ֆրա — Ո՛հ, մինչև որ զիս չամուսնացնես՝ չպիտի լռեմ:

Մէր — Պ. տօքթօր, աղէկ գիտեմ որ այս երկու երիտասարդները զիրար կաթողին կը սիրեն, ասոնց կարգունըն էս հաճութիւնս կուտամ:

Ֆրա — Ահ, սիրելի հօրեղբայր:

Մէր — Էյ պարոն տօքթօն, ըսէ նայիմ, հիմա ալ խեղճ եմ:

Բժի — Ոչ, խելքերնիդ գլուխնիդ է, բայց իմ արհես-

տիս և գործած մէթոտներու չնորհակալ ըլլալով մեծ համ-
բաւ մը վատտկելու համար ինծի ստորագրութիւն մը տալուէք:

Մէր — Ե՞ս ստորագրութիւն տամ:

Բժի — Ուրիշ բանի համար չէ, մինակ բժշկութեանս
փայլ մը տալու համար:

Մէր — Արհեստնո՞ւզ համար, շատ աղէկ, (Ժողովրդոց)
պարո՞նայք, ձեզ կը ներկայացնեմ խենթերուն բժիշկը միւ-
սիւ Օվրէն, այս արհեստին մէջ ունեցած յաջողութիւնը,
խենթերը բժշկելու համար գործածած մէթոտները գովելի
են, մանաւանդ այն պաղ ջուրին պանեօն այս տեսակ հի-
ւանդութիւնները անմիջապէս բուժելով, քիչ ատենի մէջ
կապուելու խենթերը կը խելօքցնէ, եթէ ձեր մէջէն իրեն
հետ առանձին գէմ առ գէմ տեսնուելու փափաքող կայ՝ Նոր
փողոցին մէջ թիւ 47 տունը ամեն օր մինչեւ ժամը վեց կըը-
նայ գտնել:

Պրա — Բայց սա ալ չի մոռնանք ըսել թէ, ինքզինքը
խելացի կարծողը՝ առաջին աստիճանի խենթ է, ասոր հետ
մէկտեղ, ի՞նչ խենթեր ունիմ որ, շատ մը խելացիները ծա-
խու կ'առնեն, նմանապէս, ի՞նչ խելացիներ ունիմ, որ խեն-
թերուն ձեռքովը կը կապուին:

ՎԱՐՍԳՈՅՐԸ Կ'ԻՋՆԷ

ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ ԾԱՌԱՅ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ Ի ԳԱՂՂԻՆԻՔՆԷ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Քինախնդիր Ծառայ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

[Վայելուչ սեճեակ մը]

ՏԵՍԻԼ Ա.

Բիէթուօ (Առանձին) — Ա՛յլ համբերութիւնս հատաւ, այս ի՞նչ անտանելի բան է եղեր հարուստ կարծեցեալ անկուտի մարդու քով ծառայելը, հացագործը չիտար, նպարապաճառը կը վռնտէ, մաւաճառը երես կը դարձնէ, վաճառ զի ա՛յլ համբ փախուցինք, և մեր պարոնը փոխանակ այս եղածներէն յուշաբերելով գործի մը ետեւէ ըլլալու՝ անհոգ անփոյթ ու ձեռնուռնայն անոր ասոր տունը փորկը կը կշտացնէ: Խեղճ աիկին մայրը ալ անօթութեան չդիմանալով՝ քրոջը տունը գնաց, քիչ օրէն ես ալ պիտի փախչիմ, մտածելով որ ամսականներս ինձմէ առաջ աս տունէն փախչելու ճամբան բռնեցին, զի օրական հացը գտնել չկրցող ծառայ մը կարելի՞ բան է որ ամսականները առնել յաջողի անկուտի պատուոյն չգպչելու համար չըսենք ծակ գրպան) տիրոջ ձեռքէն: Այսօր ստակ պիտի գայ, վաղը պիտի գայ ըսելով համոզելներուն վերջը չեկաւ, ուստի մեկնելէ առաջ միտքս դրի իրեն լաւ դաս մը տալ, իր խօսքերուն հաւատացող օրիորդաց ալ խրատ մը՝ որպէս զի չխաբուին այսպիսի անկուտիներու արտաքին երեւոյթներէն և՛ շլացուցիչ խօսքերէն: Ամեն օր չորս օրիորդաց նամակ կը տանինք նամակ կը բերենք, մեր պարոնը տարած նամակներնուս պատասխանները առնելուն պէս՝ գրասեղանին գլուխն անցած ժամերով կ'զբաղի ոտանաւորներ գրել, ձեռաւորներ շինել, տողը տողին բերելու համար մատուրներովը համբերներ, կը կարդայ, կը խնդայ, կ'աւրէ, կը գրէ, կը լիզէ, լմնցնելէն

ետքը՝ գլուխը կը սանտրէ կը զարդարուի և ճամբայ կ'ելլէ գիշերուան ժամը ութին վերադառնալով անկողին մտնելու ու մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամը վեց խոկալու համար: Ո՛հ, ո՛հ, ալ բաւական է, այս ամենուն առաջքը առնելու համար երէկ առ օրիորդ Մեղանի գրած նամակը տարի օրիորդ Էօթէնիին յանձնեցի, օրիորդ Էօթէնիին նամակն ալ Մեղանիին, Լինտային նամակը Անժելին՝ Անժելինն ալ Լինտային, ասոնք ընելէս ետքը բերանացի իմացուցի իրենց թէ վաղը ժամը վեցին կրնան անձամբ մեր տունը գալով պատասխանել, զի տէրս վեցէն առաջ անկողնէն չելլելու ծուլութիւնն չըսենք թէ սովորութիւնն ունի: Ո՛հ, եթէ յաջողինք՝ արդարեւ շատ գեղեցիկ տեսարան մը պիտի ըլլայ և... (Ներսէն հազալու ձայն) ահա արթնցաւ, հիմա կուգայ, և բարի լոյս չըսած՝ նամակ պիտի հարցնէ:

ՏԵՍԻԼ Բ.

Նոյն եւ Ալպէո (Անյարդար)

Ալպ — Բիէթոօ՛:

Բի — Ի՞նչ կը հրամայէք տէր իմ:

Ալպ — Նամակները եկա՞ն:

Բի — Ո՛չ տակաւին:

Ալպ — Զարմանալի բան, ժամը հինգն է և տակաւին նամակ մը եկած չէ:

Բի — Անհոգ եղիք տէր իմ, հիմա ուր որ է ծայրը կը փրթի, ժամանակը անցունելու համար երէկի եկած նամակները անգամ մ'ալ աչքէ անցունելով զբաղեցէք, ես հիմակու հիմա մառանը աւելելու կ'երթամ, պէտք ըլլամ նէ կանչէ: (Մեկնի)

Ալպ — Աղէկ ըսիր Բիէթոօ, անանկ կ'ընենք, (Գրասեղանէն նամակներ հանելով), աս Էօթէնիինն է, թէեւ գեղեցիկ՝ բայց ի՞նչ օգուտ, հարստութիւն չունի, (ուրիշ մը առնելով) այս ալ Անժելինն է, խեղճ աղջիկ, խոստմանցս միշտ կը հաւատայ, հա՛, հա՛, հա՛, (ուրիշ մը առած) սա սխտորի կեղեւն ալ Լինտայինը ըլլալու է, այո՛, ճիշդ, բաւական կծու գրեթէ այս անգամ, կամ զինքը կնութեան առնելու՝ և կամ տանը դռնէն ներս մտնելու չեմ եղեր, և

այս ալ վերջին պատգամն է եղեր, որչա՛փ աճապարել, վերջնագիր մը ուղղելու ենք ասոր թէ մենք շտապող և քըթէն չըռնուող սիրուհիներէ չենք ախորժիր, (ուրիշ մը առնէ) ո՛հ, Մեղանի այսօր զիս ճաշի կը հրաւիրէ, եթէ չերթանք՝ կը վշտանայ, պէտք է հնազանդիլ իր հրամանին, (Բիէթոօ իյնալով իլլելով մեկն ընչադգեղ):

Բի — Տէր իմ... ինքը... բանը... օրիորդ... Անժելին կողմանէ...

Ալպ (Ընդմիջելով) — Նամակ եկաւ, ո՛ւր է:

Բի — Ի՞նչ նամակ, խելքդ միտքդ ալ նամակին է վազեր, հօրեղբայրը եկաւ Պ. Էտուարը:

Ալպ — Ի՞նչ... և ուսկի՞ց յառաջ կուգայ այս անակնկալ այցելութիւնը:

Բի — Ի՞նչ կը զարմանաս տէր իմ, միթէ օրիորդ Անժել քու նշանածդ չէ՞, դու որ անոնց տունը ամեն ատեն կ'երթաս՝ հիմա ալ անոնք փոխադարձ այցելութեան կուգան, ասոր համար սիրտդ ինչո՞ւ թունդ. կը հանես, միայն տա՛ գիտցիր թէ շաքար չունինք, «Սուրճ մը եփէ» մի՛ ըսեր:

Ալպ — Այսպէս առանց կանխաւ իմացնելու զա՛լ:

Բի — Է՛, ի՞նչ ընենք, բան մ'էր եղաւ, և խօսքը մէջերնիս՝ առաջուց ալ իմացնելու ըլլային նէ՛՞ զարձեալ շաքար չպիտի կրնայինք ճարել, զի ես չունիմ, դուն չունիս և նպարավաճառը երեսո նայած չունի:

Ալպ — Բայց ե՛ս ի՞նչ կ'ըսեմ, դո՛ւ ի՞նչ կ'ըսես:

Բի — Անանկ է, նայինք եկողը ի՞նչ կ'ըսէ, բայց հոգ չէ մէկ տունէ կը սեպուինք, ահա եկաւ:

ՏԵՍԻԼ Գ.

Ալպ. եւ Էտուար (Բիէթոօ կը մեկնի)

Ալպ (Ընդ առաջ երթալով) — Ո՛հ, դո՛ւք էք սիրեցեալդ իմ Էտուար, ի՞նչ բարեբաղդութիւն որ զձեզ կը հիւրընկալեմ, ո՛հ խիստ երախտապարտ եմ այսպէս զիս պատուելուդ համար:

Էտ — Քաւ լիցի, հոս գալուս պատճառը օրիորդ Մեղանի անուան ուղղեալ նամակ մը բերել էր, զոր սխալմամբ

մեր տունը զրկած էիք: (Նամակը կը հանէ եւ գրասեղանին վրայ կը դնէ)

Ալլա (Գուճափաս եւ կակազելով) — Ո՛հ, բա ա այց այդ նամակը... իմ գրչէս ելած չէ... սխալմունք մը ըլլալու է, (Մեկուսի) թշուառակա՞ն ծառայ:

Էտ — Ընդհակառակն, ճիշդ ձեր գիրն է ինչպէս եւ ըստօրագրութիւնը: Օրիորդ Անժել սաստիկ վշտացած է ձեր այս ընթացքէն եւ հակառակ ձեր այնքան խոստմանց՝ թէ ուրիշ մը չէք սիրեր եւ...

Ալլա — Ներեցէք բարեկամդ իմ յիշեցնել ձեզ թէ շատ գրեր իրարու կը նմանին, ստորագրութիւնս ալ կրնան կեղծել, զի օրիորդ Անժելի ձեռքը խնդրելէս ի վեր նախանձոտներ շատ ունեցաւ, եթէ բարեհաճիք վայրկեան մը սպասել՝ գլուխս սանտրեմ եւ ի միասին երթանք օրիորդ Անժելի վիշտը փարատել եւ հանդարտեցնել, այո՛, փտահ եմ թէ իմ անմեղութեան պիտի հաւատայ, (Այս միջոցին Բիքոն ունեցնելիս լուրջ բանալով՝ գլուխը երկնցնէ եւ ձեռքն ունեցած փայտեղէն (չեքէյ) կը ցուցնէ՝ ըսելով)։

Բի — Տէ՛ր իմ, չտար կոր:

Ալլա (Բիքոնի մօտեցաւ եւ ցածեց) — Լռէ՛, կամաց խօսէ, չե՞ս գիտեր թէ հիւր կայ:

Բի (Անոր պէս ցածեց) — Փայտաշիւր լեցուեր է, հացագործը ա՛լ չտար. չտալէն եաքն ալ աչքը գոցեր բերանը բացեր կամ բերանը գոցեր աչքը բացեր ստակ կուզէ, ստակ:

Ալլա (Սասելով) — Լռէ՛ կ'ըսեմ քեզի:

Բի (Բարձր) — Ինձի՛ նայէ տէր իմ, ես քեզի պէս փորս առդին անդին չեմ կշտացներ, նզովից ծնունդ մարդուն ալ չեմ կրնար խօսք հասկցնել, աս որչա՞փ ատեն անօթի պիտի մնամ:

Ալլա — Բայց կ'աղաչեմ, Բիթթո՛ւ լռէ:

Բի — Բայց դիցուք թէ ես լռեցի, փորս չկրնար այլ եւս լռել. ասոր ի՞նչ պիտի ըսես:

Էտ — Ի՞նչ կայ Պ. Ալպէն, արդեօք Բիթթոնի բա՞ն մը պատահեցաւ:

Ալլա (Շուարեալ) — Ո՛չ սանկ քիչ մը վախցեր է խեղճը:

Բի — Վախն ալ խօսք է. հացագործին ալ չեմ տար պօռալէն՝ տենդս բռնեց:

Ալլա — Խեղճ Բիթթո՛ւ, բաւական ատենն է ի վեր այնպիսի ախտէ մը բռնուած է որ բժիշկները արգելած են իրեն հաց ուտել մինչեւ որ լուծմունք պատահի:

Բի — Ի՞նչ կ'ըսես տէր իմ, ի՞նչ ախտ, ի՞նչ բժիշկ, ի՞նչ արգելք, ի՞նչ լուծմունք. բան չուտող մարդը բնականաբար լուծմունք ալ չունենտոր, դուք զիս մէկ կողմէն անլուծութեան կը մատնէք՝ միւս կողմէն կ'ըսէք թէ լուծմունք պատահի:

Ալլա — Ալ մի՛ երկարեր Բիթթոն, կը հասկնա՞ս, ըստ հրահանգի բժշկի, հացագործին ապսպրեցի հաց չտալ, մայրս քանի մը շարաթ է մօրաքրոջս տունը գնաց, ես ալ ստիպուեցայ պանդոկը ձաշել որպէս զի տանը մէջ հաց չգտնուի եւ դու կարենաս առողջանալ. առ այժմ քու սնունդդ պաղ ջուր պիտի ըլլայ:

Բի (մեկուսի) — Այ կոկորդիլոս, կը տեսնէ՞ք, ի՞նչ վարպետութեամբ սուտերը կը շարէ:

Ալլա (Շարունակելով) — Հետեւաբար Բիթթոն, պարապ տեղը մի՛ յոգնիր, մինչեւ որ լուծմունք չպատահի քեզ՝ հաց չպիտի ուտես (Դուրս կը գարնեն):

Բի — Կարծեմ թէ լուծմունքն սկսաւ տէր իմ:

Ալլա — Նայէ՛ ո՞վ է:

Բի (Նայելէն ետք) — Օրիորդ Մելանինն սպասուհին է, (մեկուսի) լուծմունքին ծայրը փրթաւ:

Ալլա — Ո՞վ, ի՞նչ:

Բի — Ամեն ատեն օրիորդին տարած նամակս ձեռքէս առնող կինը: (Սպասուհի մը կը մտնէ):

Սպասուհին — Պարո՛ն Ալպէն, ձեր խաբեքալութեան սըլխալմամբ մեզի զրկած նամակէն տիրուհիս իմանալով որ դուք օրիորդ Էօթէնի անուանով մէկու մը սիրահարած էք՝ պաշտօն տուաւ ինձ գալ իմացնել ձեզ թէ՛ այլ եւս մեր տունը գալու ձանձրութիւնը չառնէք, զի դուռը գոց պիտի գտնէք:

Բի — Եւ փառք յաւիտեանս ամէն: (Ալպէն բարկացած Բիքոնի կը նայի, Բիքոն ալ երեսը անդին դարձուցնելով միմտական շարժումներ կ'ընէ)

Ալլա — Բայց այս նամակները մերը չեն, ո՞վ է այս:

Սպա — Երկար խօսք պէտք չէ, իմ պաշտօնս այսչափ էր, մնաք բարով: (Անոր մեկնելու պահուն ծառայ մը կը մտնէ ճնշարգի)

Բի — Աս ո՞վ է:

Ծառ — Ձի ճանչցա՞ք պարոն ձեր խաբերայ տիրոջ նամակները բերելով՝ զվեղ անհանգիստ ընե՞ններդ մոռցա՞ր: Բի (Ալպեոնը ցուցնելով) — Ինձի մ'ըսե՛ր, անոր ըսէ՛, անոր:

Ծառ — Այո, անոր պիտի ըսեմ, (Ալպեոնի) Պարոն, առէ՛ք այս նամակը, որ օրիորդ Անժելի անուան ուղղեա՛ւ, մեր տան մէջ այս անունով անձ չկայ, այսուհետեւ մալլ գալու ձանձրութիւնը մի՛ առնէք, կ'իմանաք պարոն Ալպէո, ա՛լ վերջ բեր:

Բի — Ոտանաւոր շինեցի՛ք պարոն, (Ալպեոնի) Խնչ կը մտածես տէր իմ, այլեւս հաց պիտի ուտենք կարծեմ, այնպէս չէ՞, ըստ բաւականին լուծմունք...

Ալպ — Ահ, ճիւղաղ... (Բիեքո մեկնի):

Էտ — Արդ Պարոն Ալպէո, ամէն բան հասկցուեցաւ, դուք խաբերայ մ'էք, և այս անձանց ձեզ տուած խրատը օրիորդ Անժելի կողմէ ալ լսած համարելով՝ մի՛ յանդգնիք անոր անունն անգամ բերաննիդ առնել: (Ծեկնելու պահուն Բիեքո քելին ցակ իր հագուստին ծրար առած կը մտնէ):

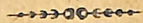
Բի — Մնաք բարով տէր իմ, այլեւս ինձի աւ գործ չմնաց այս տան մէջ, զի վերջնական պատասխաններ ստացաք և պատասխան դրելու պէտք չունենալնուդ՝ ինձի ալ պէտք չունիք, ասկէց զատ, հիմայ ուր որ է Լինտալի կըռուարար սպասաւորը կուգայ, զոր անօթի փորանց մտիկ ընելու ժամանակ չունիմ, իսկ դուք տեարք պատգամաւորք իմացուցէք օրիորդաց թէ Խնչ կ'արժեն այսպիսի սուտ պարծենկոտները, թող այսուհետեւ կարեւորութիւն չիտան չի նմանցունեմ մեր պարոնին պէս անկուտիներու խոստուքներուն, չըսեմ խոստումներուն: Դուք ալ տէր իմ անյիշաչար եղիք ինչպէս որ մենք անյիշաչար եմք քու շնորհիւդ կորուսած ժամանակներնուս ամսականներնուս և մանաւանդ անօթի կենալներնուս համար: Մի՛ այպանէք, անօթի պահուող ծառայէ մը ասկէ աւելի լաւ ծառայութիւն չէր սպասուէր, զի կարծեմ թէ օրիորդները աղատեցինք սրտամաշ վիճակէ, զձեզ՝ խաբերայութիւն գործելէ, և զվեղ ԱՆՕԹՈՒԹԵՆէ:

ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՍԳՄԱԳՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ, ԹԻԻ 29

ԳՐԱՎԱՃԱԹ-ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Հաստատում 1868ին

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ստուերի հին դեմքերու 1635-1900, գրեց Յ. Գ. Մամբեան	5
Կեանքի գործածութիւն, Լորտ Եյվպիւրի, թր. Գ. Ոսկեան	7
Լիակատար նոր երգարան կամ Ընդարձակ ֆնար Հայ-կական, 192 երես 172 երգ	7 1/2
Արեւելի բոցեր, բանաստ. Ե. Գօլանճեան	5
Ասանայի Կեանք, Յ. Թէրզեան	3
Կարմիր Ժամուց, Արփիար Արփիարեան	3
Պարտեզ Բարոյական և Գործ Դաստիարակ, Փ. Հազարապ	4
Վեդարաւոր Հերոսը, գրեց Մարտ Բիւրատ	2
Մի անմեղ գոն կամ Խորհակում սեր, Ս. Շահնազար	2
Աւարայի արծիւը կամ Վարդանանք, Ս. Բիւրատ	3
Բիւզանդական Հայ կայսեր ու կայսրուհիներ, 19 պտկ.	3
Բուրգերէն. բանաստեղծական երկեր, Ս. Բիւրատ	3
Կենս. Իզմիրլեան և Դուրեան Ս. ներու, Ս. Գաբումանեան	2
Խեղալի գոհր, Աշուղ Շահնազար	1
Մոսիս վերքեր, բանաստեղծ. Աշուղ Շահնազար	2
Ազատար Բանակին յայրական մուսքն ի Կ. Պոլիս	12 1/2
Ուխտին Ողջակեզը կամ Կոյս մնացած կիներ, Ե. Ե.	2
Ապսիւլ Համիս Բ., Մերուտան Պարոտեան	1
Ապսիւլ Համիսի չեղիւթիւնը, Տ. Շէփիկլեան	1
Հայկական առանձնը, 300 հատ, հաւաքեց Թ. Ա.	1
Հայերէն սղագրութիւն, Ա. մաս	1
Մոլորեալ նամբորդը կամ Զինուորական օրեան, կա-	1
տակերգութիւն 1 արար	1
Յրանա աղբար կամ Թաղալեալ Վարժապետը, կատա-	1
կերգութիւն 1 արար, Տ. Փափազեան	1
Բարեկենդանի անկուսիներ, կատակերգութիւն 1 արար	1
Իլավէի եէթի եէմէք ֆիթապը, Ալաթուրդա, Ալաֆրկ.	5
Հեղինէ կամ Դալսնիք մը ի Կ. Պոլիս, Յ. Հ., 2 հար.	15
Թաղալեալ Փիլիկ Աղաթուր Աղջիկեան, Տ. Փափազեան	1
Վերոյիշեալ գրատունը կը վաճառուին, կրօնա-	
պատմական, բանաստեղծական, թատերական, վիպակ-	
դպրոցական գրքեր, գոհացուցիչ գնով և զեղչով:	

2091

2013

